

REDACTIA

Arad, Deal Ferenec-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro Ungaria:
pe un an . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . 10 .
pe 1/4 an . . . 5 .
pe o luna . . . 2 .

La Duminecă pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscrisuri nu se însoțesc.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deal Ferenec-utca nr. 20

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.
de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisori nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

La Baia-Mare!

Frații noștri de prin părțile sătmărene sunt în plină activitate. Fac cele mai întinse pregătiri pentru a primi cu pompa cuvenită pe fruntașii români cari se vor duce la adunarea generală a Asociației, adunare ce se va ține în zilele de 9, 10 și 11 August n. în Baia-Mare. Bărbați ca Dr. V. Lucaciu și Suta ear din generația mai tineră Alexiu Pocol și Al. Breban ostenesc nu numai pentru a asigura oaspeților o bună petrecere, dar peste tot: adunarea să fie o imponentă manifestație culturală românească.

Cum se și cuvine. Pentru-că Asociația este singura reuniune culturală ce îmbrățișează pe toți Românii din statul ungar. Fără osebire de confesiune și urmărind un singur scop: mărirea neamului românesc!

Așa, că fie-care adunare generală a Asociației este un eveniment în viața noastră publică.

Crește apoi în însemnătate acest eveniment, când ne gândim că el se va petrece în mijlocul fraților noștri din Sătmăr și părțile Maramureșului, a fraților cari prin pozițiunea geografică a colțului de țară unde-și duc viața stau ceva cam izolați de ceilalți Români.

Nu e deci numai curiozitatea care-l va strânge pe frații noștri din acele părți la Baia, după-cum nici noi, cei veniți acolo din depărtări nu din simplă curiozitate ne vom duce, ci o întărită dorință să ne încălzim pe toți, d'opotrivă! Să arborăm anume chiar în acele părți expuse flămura culturii românești, să cimentăm legătura dintre noi, să dăm expresie solidarității de rasă ce vîzază în sufletul fie-cărui Român. Să spunem cu glas tare, că fericirea și lăria patriei residă în dezvoltarea liberă a culturii fie-cărui neam, că ne iubim limba cum ne iubim și patria, că dacă îndeplinirea tuturor datorințelor cetățenești este un cult la Români, nu mai

puțin obosim și luptăm întru a se ști că pentru limbă și cultura națională nici o jertfă nu ni-se pare mare.

Judecând de pe activitatea de până acum a Asociației și de pe cele petrecute la adunările generale, deocamdată se accentuează numai principiile cari călăuzesc Asociația, se face cum s'ar zice, mai mult propagandă, pentru a încălzi sufletele: literatură propriu zisă, desbateri științifice în adunările generale nu se prea pot face, ei trebuie să ne mulțumim cu cât se lucrează în secții.

De altfel, în stadiul în care ne găsim culturalicește și în raport cu purtătorii din România ai făcliei noastre culturale ne și putem mulțumi deocamdată cu atâta: să vedem adică sufletele încălzite, să se pătrundă tot mai mulți de necesitatea unei culturii naționale. Celelalte vor veni ele cu încetul. Recunoscând adică această necesitate, ne vom așterne pe lucru pentru a însuși cel puțin noțiunile mai elementare și din pas în pas să apropiăm tot mai mult idealul. Să căutăm a *agonisi*, ca apoi să putem și *produce*.

Adunările generale ale Asociației, sunt, în privința asta, fără îndoială cel mai puternic stimul al nostru. Deja împărțirea în secții, după specialitate, a membrilor dirigenți, a fost un pas înainte.

Mărindu-se d'aci încolo și întărindu-se activitatea Asociației, ceea-ce după fiecare adunare generală se întâmplă, desigur că se va ajunge mai tute ca în simțul acestei reuniuni culturale să se producă un curent de învioșare, care să se resimtă asupra întregii noastre vieți publice.

Ear dacă acest curent se va hrăni și în părțile sătmărene, unde, să spunem adevărul, deși sunt mulți buni și entusiași români, sunt însă și multe scaderi, căci nicăiri limba română nu e mai neglijată, — apoi adunarea generală din acest an a Asociației a în-

deplinit adevărat — apostolat. În deosebire în acele părți nordice trebuie purtat steagul culturii românești, acolo unde se citește mai puțin românește și mai mult, ungurește, unde pătura cultă aproape întreagă s'a adăpat la izvoare culturale străine, acolo trebuie să se stăruiască pentru cultivarea literaturii și culturii poporului român.

Salutăm dar cu însulețire pe cei cari în numele culturii române se vor strânge la Baia-Mare și îndemnăm pe toți Românii de bine ca pe 9, 10 și 11 August să-și dea acolo întâlnire.

E chestie și de cinste națională ca adunarea aceasta să fie solemnă, reușită din toate punctele de vedere. Una pentru-ca să încurajăm astfel pe frații noștri mai răsleși și alta pentru-ca să dăm Ungurilor, în mijlocul cărora ne ducem, dovadă eclatantă despre dragostea și devotamentul nostru către tot ce este național.

Nu mai așa le vom impune, numai așa ne putem înălța.

Russu Ștrianu.

Ministri austriaci la M. Sa. Cum se scrie din Viena, ministrul-președinte al Austriei, Dr. Körber a plecat luni la M. Sa care petrece în Ischl, ca să-i raporteze despre agendele curente. Marți a sosit la Ischl și ministrul de finanțe al Austriei, Böhm-Bawerick.

Repausul de Duminecă și cărmecile. Congregația comitatului Bereg a adus o hotărîre salutară ce ar merita să fie adoptată și de celelalte comitate din țară. A hotărît anume, că toate cărmecile și buticile de rachiu de pe teritoriul comitatului sunt obligate a observa strict repaosul de Duminecă. Va să zică nu li-e ertat să rămână deschise. Va trimite afară de aceasta o circulară la toate congregațiile, rugându-le să adopte și ele această hotărîre.

DIN DIETĂ.

— Ședința dela 28 Iulie. —

Guvernul lui Khuen-Héderváry azi a secerat o învingere rară: enunțaiunile lui au fost primite pe întreaga linie cu satisfacție.

Erau temeri mari, că ședința de azi are să fie prilej de scandaluri, — era vorba că opoziționali vor aduce pe tapet catastrofa militară dela Trebinje. Catastrofa s'a și discutat, dar guvernul însuși a fost cu mult prea mișcat de nenorocirile întâmplăte, decât să fi încercat să înșire numai la vorbe goale de scuză.

Cel dintâi a vorbit ugronistul Visontai Soma care cere cercetare severă și ca pe viitor soldații să fie mai cruțați la deprinderile de arme.

Ministrul de Honvezi Koložsváry i-a răspuns numai decât, aducând la cunoștința dietei că a dispus deja să se facă cercetarea cerută.

Mai caracteristic e răspunsul ce l'a dat ministrul-președinte lui Polonyi, care cetise dietei o scrisoare primită dela un soldat. Ministrul-președinte îl roagă să-i predea scrisoarea ca și autorul să poată fi ascultat. Pe urmă declară, că în ori ce chip ar ținea dieta de cuviincios să dea expresie jalei sale, el deja d'acum se alătură. La asta Polonyi propune ca să se exprime condolențe protocolare ceea-ce se și primește. În semn de doliu ședința se suspendă pe 10 minute.

După pauză mai vorbesc la chestia asta Eötvös Károly, cerând ca cercetarea să se facă de urgență și în grabă. Nessi Pál în urmă critică în genere demersurile militare și cere satisfacție.

Norii au trecut dară peste capetele ministrilor — fără a se descărca.

„Asociațiunea“, Blajul — și Sibiiul.

I.

Prevăzători și cuminți, înaintașii noștri, generația dela 1848, au întemeiat „Asociațiunea (Transilvaniei) pentru cultura poporului român“ în care să se poată întâlni și unde să poată lucra împreună „unit“ și „ortodox“, mână în mână, cu forțe îmbinate, pentru propășirea poporului nostru.

Mai puțin harnic, sau poate mai puțin norocoș, urmașii imediați ai generației luptătorilor și cu spada pentru drepturile poporului român, puțin au adans la moștenire; dar un merit totuși au, că au conservat nealterată, în ce privește principiile ei fundamentale această instituțiune.

Cei ce conduc astăzi „Asociațiunea pentru cultura poporului român“, au ținut să facă, și au și făcut un plan de muncă, de diviziune a muncii, în sens modern și după modelul academiilor, în special al Academiei Române din București.

S'a făcut împărțirea în secțiuni. Dar munca ce au prestat până acum „secțiunile“... s'o lăsăm de-o cam dată...

E un bine și în faptul că avem cadrele! În viitor de sigur se vor umplea acestea.

Împărțită odată în secțiuni activitatea culturală a „Asociațiunei“ s'au și ales în secțiuni membri, din omenii de știință, spe-

cialiștii, — s'au mai propriu vorbind din elita intelectuală a noastră a Românilor de dincoace de Munți.

În secția istorică a fost ales de membru, între alții, d-l Dr. Augustin Bunea, de prezent canonic în Blaj. Un bărbat, care cu drept cuvînt se poate numi istoriograf și căruia, pe urma muncii sale și a vigoarei pentru muncă, pentru a produce, i-se cuvenea acel loc. Îl știam în loc bun pe dl Bunea, și ne așteptam la roadele muncii sale, pentru cultura poporului român.

Dar ce se întâmplă? În luna Aprilie a. c. d-l Bunea își dă demisiunea din onorificul și d-sale potrivitul loc.

Ziarul „Tribuna Poporului“ l-a felicitat din acel incident, crezând că demisiunea d-sale este un semn vădit al faptului, că la „Asociațiune“ astăzi, sub actuala conducere literară a unui agil-antreprenor, nu se poate face nimic serios. Ear plecând cei buni, vor da faliment cei slabi și se produce reacțiunea elementelor sănătoase, cari se vor impune în „Asociațiune“.

Când colo, ce să vezi! Ceva înainte de demisionarea d-lui Bunea apăruse în „Enciclopedia Română“ un articol al părintelui arhimandrit Dr. Ilarion Pușcariu, despre „Mitropolia românilor ortodocși“.

Și în acest articol zice domnul Bunea¹⁾ că părintele arhimandrit a reeditat „toate neadevărurile relative la Mitro-

polia Bălgradului, măcar că scrierea mea „Vechile Episcopii“, în care erau combătute învechitele erori, apărute înainte de tipărirea fasciculei respective din Enciclopedia“.

Hic niger!

S'a supărat d-l Bunea pe „Asociațiune“, pentru-că îl ia în serios pe arhimandritul Pușcariu!

De ce nu se supără pentru-că „Transilvania“ publică „istorii“ de ale domnului Șuluț? Ori crede d-l Bunea că d-sa a spus ultimul cuvînt în istoria bisericii române de dincoace de munți? Ori, pentru-că dl N. Togan într-o dare de seamă a sa, a spus că „Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750“, publicațiune a d-lui Bunea, întemeiată pe date veridice, corăspunzătoare adevărului faptic, — urmează că dl Bunea e infailibil în deducțiile și concluziunile sale istorice?

În ce privește pe arhimandritul Pușcariu, — ne întoarcem la vorba noastră dela începutul acestui articol: În viitor de sigur vom sta mai bine...

În ce privește infailibilitatea domnului Bunea, ca istoriograf, să aducem un exemplu:²⁾

După ce preoții uniți ocupaseră biserica română din Jina, făcându-se acolo stăpâni, „agitatorii“ ortodocși „îndemnară poporul la fapte criminale“ ca aceasta: „În 28 Septembrie 1755, tocmai pe când dieta era întrunită în Sibiiu, poporul din Jina năvăli în biserică în zi de Duminecă, atacă pe

preoții uniți la altar, ocupă biserica cu puterea, și bagă câțiva preoți sfințiți în țeri străine...“³⁾

Așadar, îți iau casa, mă fac stăpân în ea, și când tu vii să mă dai afară, ești rebel, ești sub impresia „agitatorilor“? Acesta-i curat șovinism, — nu este istorie, nu este redarea purului adevăr, care să servească spre edificare și să fie luat ca isvorit dintr'o autoritate științifică.

„Invechite“ aci nu-s, dar ceva mai mult decât erori — da!

Accastă citațiune am luat-o la întemplantare, căci de, d'al de astea sunt pline cărțile dlui Bunea.

Ear după aceasta, să-i citez și eu dlui Bunea, ceea-ce d-sa citează lui Pușcariu: „le vrai patriote n'est celui qui cherche a dénaturer les faits et a se tromper soi-même, et le savant oublierait son devoir s'il évitait de dire la vérité, quelque pénible qu'elle doive être“.⁴⁾

Dar să trecem cu un pas mai departe. Dl Bunea, după-cum o spuserăm, îl ia în nume de réu lui Pușcariu, că nu ține seamă de ultimele sale descoperiri.

Să ne fie permis a întreba pe dl Bunea, de ce nu a ținut seamă d-sa de obiecțiunile serioase și venite din parte competentă, asupra caracterisării ce d-sa a făcut lui Sava Brancovici în cartea sa: „Chestiuni din

¹⁾ Vrea să zică România.

²⁾ O. Densușianu, Histoire dela langue roumaine.

1) Autonomia Bisericească p. 322.

2) Episcopul Petru Paul Aron p. 63.

Catastrofa dela Trebinje.

Zi de zi sosesc amănunte nou, cari revarsă asupra catastrofei din Trebinje și asupra autorilor ei lumină tot mai tristă. Din *Bilek* sosesc scrisori nenumărate, a căror autori pe baza propriilor experiențe descriu cele întimplate. Intr'una se spune.

»In preziua deprinderii fatale, colonel-loc. *Grünzweig* a comandat regimentul în curtea casarmei și a amenințat cu ferecare și arest pe toți aceia, cari la deprinderile din altă zi ar cuteza să se arete obosiți:

Când a căzut mort soldatul întâi, căpitanul capaniei s'a coborât de pe cal și începu a-l lovi pe bietul soldat mort cu pocioarele și dosul sabiei. Un sub-locotenent a constatat că e mort, dar căpitanul, care din nou se suise pe cal, îi răspunde: — Ași, porcul ăla se preface numai.

Purtarea asta nemiloasă a avut de urmare, că încă noaptea aceea a aprins cineva casa în care locuia colonel-locotenentele.

Știrile din urmă resumă catastrofa în următoarele date: Ziua întâi au murit 14 inși, a doua zi 8. 4 inși au nebunit, murind dintre ei 2. Astfel dară au murit cu totul 24 inși. 480 soldați sunt greu bolnavi, dintre cari nici jumătate nu se vor însănătoșa.

Primul raport oficios, trimis din satul *Netokia* înșiră numele a 15 soldați morți în ziua dintâi. Despre morții zilei a doua n'a sosit încă raport. Toate jertfele sunt ungueri din jurul Comaromului.

Informațiuni electorale.

XI. Comitatul Maramurș.

- I. *Cercul Husz* are 4021 alegători. Acum îl reprezintă *Nyegre László*. (guv.)
 - II. *Cercul Ökörmező* are 4108 alegători. Acum îl reprezintă *Teleki Gy. gr.* (g.)
 - III. *Cercul Sugatag* are 3537 alegători. Acum îl reprezintă *Petru Mihályi*. (g.)
 - IV. *Cercul Sziget* are 4138 alegători. Acum îl reprezintă *Lator Sándor*. (g.)
 - V. *Cercul Téső* are 3518 alegători. Acum îl reprezintă *Rétyi Mihályi*. (g.)
 - VI. *Cercul Vissó* are 3954 alegători. Acum îl reprezintă *Nagy Ferencz*. (g.)
- Dintre aceste 6 cercuri două sunt cercuri cu majoritate covârșitoare românească: *Sugatag* și *Vissó*. Și în celelalte cercuri sunt multe voturi românești, cari în legătură cu voturile rutene pot hotărî soarta alegerii.

dreptul și istoria bisericești unite^(*) și în cărțile sale ulterioare de ce nu-l tratează pe *Brancovei* decât cu epitetul de „sârbul“ nefast!

Orî numai dl *Togan* este competent să-î facă „critică“?

Dar pentru a ne lămuri pe deplin asupra dimisiei dlui *Bunea*, credem că nu e de prisos să reproducem o imprecuație a sa, intitulată: „Sfânta unire.“

»Puterea ta neînvingă (unire!), îndată după aparițiunea ta, a deschis un popor ferecat în lanțurile iobăgiei... Roma primește cu învâpăiată iubire la siml său de mamă pe fiii îndepărtați ai Carpaților, îi nutrește cu laptele doctrinelor sacre...“

Convingerile intime, credința, nu se discută, dar ne înfățișează personalitatea.

Ș'apoi apologetului nu-î este dat să mănuiească scapelul criticiei! Deci, nici supărare nu poate avea loc în cazul dlui *Bunea* pentru motivul că nu este crezut pe cuvânt, cu ale sale concludii istorice.

Ne dați voie?

Din cele expuse reiese evident, — că dl *Augustin Bunea* din motive profesionale a dimisionat din „Asociațiunea pentru cultura poporului român“.

Regretăm!

S. Secula.

„România și evreimea“.

Un savant care își iubește neamul și legea, ascuns sub numele «*Verax*», a scris sub titlul «*La Roumanie et les Juifs*» o carte de mare importanță. Opu a apărut în București, în limba franceză, și are de scop nu numai prezentarea sinceră a situației evreimii din România, ci și punerea în lumină adevărată a scorniturilor tendențioase, pe cari Evreii români le bucină în întreaga Europa, spre a ponegi cât mai mult România. Autorul, în opul său împărțit în mai multe capitole, înainte de toate face cunoscută, pe base istorice, invasiunea și răspândirea Evreilor în România. În legătură cu acest tractat istoric presintă și câte-va trăsături etnografice și atinge și conexiunea ce există deoparte între evreii basarabeni, moldoveni și bucovineni, și de altă parte între cei din România. În capitolul al treilea supune la critică amănunțită politica economică a Evreilor până la 1859 și arată cu date statistice efectul distrugător al acestei acțiuni asupra dezvoltării materiale și spirituale a poporului român. După acestea face apot cunoscute cauzele așa numitei «goane evreiești» din anii 1856—1879 și esplică din ele faptul, că România, pe atunci micul stătuțel balcanic abia mulțumit, a avut curajul moral de a se opune celei hotărâri a congresului din Berlin de la 1878, care impunea României să dea Evreilor egală îndreptărire civică. Că mica Românie a avut acest curaj moral și că prin dispozițiuni legislative și de ordonanțe severe, dar juste, a tăiat evreilor calea jafurilor, e cauza că presa evrească internațională (deosebi cu sprigin din partea Angliei) necontenit agită contra României dela 1856 și până azi. În firul descrierii acestei campanii, autorul arată și modul: cum din răsunare au agitat Evreii contra ereditului României și ce organizație au înființat pe piața universală pentru a discredita capacitatea de credit a României. În sfârșit comunică date statistice uimitoare, despre faptul: cum ocupă evreimea teren în România în toate celea, ce mult s'a furisat până și în armată, în ce mare măsură distruge prin inclinațiunile bizantine rassa română, destul de înfăhătată la sânge chiar și numai prin firea ei. Atinge și chestia sionismului, căreia autorul nu e contrar, dacă ar fi harnic Evreii s'o și realizeze. Resultat de studiu serios, de știință temeinică, de bogate experiențe e cartea aceasta. Autorul ei nu e om pătimas, din contră, pare a fi mai mult un om cu vederi clare, cu minte învătăată, care privește prin perspectiva morală și economică lupta dintre neamul său și evreime.

Noi am fost scris mai de mult despre această carte, am ținut însă de interesant, a da și o voce maghiară despre carte. Aprecierea de sus a apărut în «*Alkotmány*».

Alegerea de Papă.

În Roma cu febrilă nerăbdare se așteaptă alegerea noului Papă. Pe cât se poate profeți, ales are să fie *Rampolla*, în jurul căruia se grupează și cardinalii francezi; șansele lui sunt cu atât mai mari, cu cât puterile au hotărât să nu influențeze de loc alegerea.

Maî la vale dăm:

Solemnitățile instalării de papă.

Îndată ce s'a terminat alegerea, cardinalii din apropierea alesului își părăsesc locurile, episcopii-cardinalii îl roagă să primiască alegerea. Consimțind, noul papă arată mai întâi numele pe care îl va purta și apoi își

schimbă, în sacristie, odăjdile cardinale cu cele papale.

Intorcându-se în altarul capelei aleegei, papa primește dela cardinalii prima adorațiune — sărutarea de picior și de mână — la care răspunde printr'o sărutare pe ambi obraji.

În urmă este înștiințată mulțimea care așteaptă pe piața Sf. Petre. Ușile marelui balcon se deschid, un covor roșu se așterne, și primul diacon de cardinal apare. Cea mai mare tăcere și liniște domnește: »Vă fac cunoscut — strigă el în limba latină, — o mare bucurie pentru toate popoarele. Avem un papă, pe augustul și veneratul... care a luat numele de...«

Papa este purtat apoi într'un jeț, sedium gestatorium, la biserica Sf. Petre, unde, din înălțimea altarului, bine-cuvintează orașul și lumea: urbi et orbi.

Incheerea solemnității aleegei are loc de obicei în cea dintâi Duminecă ce urmează. prin încoronare, când se desfășoară cea mai mare pompă a bisericești catolice.

Atât la intrare cât și la ășire, papa este însoțit de întreaga sa curte. El stă pe un fotoliu de catifea roșie, așezat pe o platformă și purtat pe umerii a patru-spre-zece oameni tineri.

În ambele părți, pășesc câte doi cardinali, purtând sfinți «flabulii» — evantalie din pene de struț.

În momentul când papa ese pe poarta bisericești, un preot aprinde puștină călți, atârnați de vârful bastonului de argint al maestrului de ceremonii. Acesta, îngenunchiând, întinde bastonul spre invitați, cari sting călți suflând. Atunci maestrul de ceremonii se întoarce spre noul ales, adresându-i prima strofă a cântecului latin bisericesc: »Astfel pere slava lumii!«

Cortegiul înaintează și maestrul de ceremonii aprinde iarăși călți, și după ce iarăși sunt stinși, adresează papei cuvintele: »Tu n'ai să ajungi anii lui Petre.«

Ajungând papa înaintea marelui altar, călți simbolice se aprind și se stâng pentru a treia oară, iar maestrul de ceremonii roște cuvintele psalmistului: »omul¹² cea iarba...«

Papa se coboară din jeț și după ce face mărturisirea credinței, afirmând existența Bisericești, este sfințit de către episcopii din Ostia, Albano și Portus. I se pune pe cap de către diaconul de cardinal coroana întreită de aur — tiara — cari rostesc aceste cuvinte: »La tiara și să știi că ești tatăl principilor și regilor, stăpânitorul lumii, locuitorul lui Isus Christos pe pământ, al căruia nume va trăi în vecii vecilor.«

Din acest moment, începe guvernarea noului ales.

Din străinătate.

Bulgaria. În fața știrilor sensaționale colportate mai zilele trecute, anume că principele *Ferdinand* ar fi fugit din țară, presa oficioasă din Sofia și Viena declară că principele *Ferdinand* a părăsit țara ca să ia parte la requiemul ce se celebrează în fiecare an în Gotha, la mormântul tatălui său. — Principele Duminecă sara, venind dela *Murány*, a trecut prin Viena, și Lună dimineața a sosit împreună cu suita sa în Gotha.

Germania. Ziarul «*Staatsbürger-Zeitung*» din Berlin, publică o interesantă polemică cu «*Berliner Tageblatt*» asupra României. Ziarul suscită spune că atât România cât și Rusia legiferează în contra evreilor, nu atât din răsunare în contra unei seminții străine, ci mai mult spre a se apăra de co-

ruperea din partea elementului evreesc a propriilor lor popoare. Căci evreul — zice numitul ziar — ori-unde apare e nimicitor; el nu cunoaște decât un singur ideal: sporirea stării lui materiale fără să țină seamă dacă alte existențe se prăbușesc.

Ziarul german spune mai departe că România trebuie să se mândrească în fața întregii lumi ca învingătoare împotriva machinațiunilor evreiești, și, citând pasagi din «*Berliner Tageblatt*», documentează cum acest din urmă ziar fără drept s'a pus în serviciul celor ce voesc să atace cu ori-ce chip și pe ori-ce căi țara românească.

Serbia. Guvernul noului Rege cu o sirguintă rară se îndeletnicește să scormonească rufele murdare ale dinastiei Obrenovici. Sirguinta lor, cum era de prevăzut, a fost încununată de succes. Zilele trecute s'au revizuit socoțile ministerului de război, cu care prilej s'au descoperit o mulțime de iregularități. Așa pentru furnisările pe seama armatei au intrat oferte cu mult mai avantajoase decât cele acceptate de fostul guvern. Pentru furnisarea prafului fără fum au plătit cu 100% mai mult, decât a cerut pentru furnisarea lui o firmă din Viena.

În Serbia de altminteri au început luptele în jurul noului aleegei. Și de astădată vor sta față în față numai partidele vechi, căci noul partid democrat, de care era vorba, nu s'a putut forma. Nici fracțiunile radicale n'au putut fuziona, deoarece radicalii independenți înclină mai mult spre socialisți. Se crede că tocmai aceștia vor eși mai întăriți din lupta electorală.

Turcia. Între Franța și Turcia a erupt un nou conflict în jurul Tripolisului. La anul 1899, Franța încheiase cu Englitera un contract în sensul căruia împărțiră între sine Sudanul. Turcia n'a recunoscut nici odată acest contract. Franța a început acum ocuparea teritorului Bilma. Turcia firește protestează și pretinde că ținutul e provincia ei, căci ea prevede miliția indigenă cu arme și muniție. Franța însă nu recunoaște Turciei acest drept de suzeranitate, și urmează cu ocuparea. Turcia declină dela sine ori-ce responsabilitate pentru o eventuală rezistență înarmată a miliției indigene.

Nouă lupte între turci și bulgare.

Lângă comuna bulgărească *Cumanița* (sangeacul *Ticfes*) a avut loc o luptă între insurgenții bulgari și armata turcească comandată de către sub-locotenentul *Mulcazim Safed Effendi*. Din ambele părți pierderile au fost mari. În această luptă a căzut și revoluționarul *Christoff* care a făcut mai multe omoruri între orașele *Vodena* și *Ticfes*.

Sub-prefectul de *Vodena* (*Vil. Salonie*) ca să se încredințeze că adevărat *Christoff* a fost omorât, a trimis la fața locului pe polițaiul *Nuri Effendi*, care-l cunoștea de aproape.

Cu trenul de erî din *Tricala* (*Tesalia*) au fost aduși la *Volo* cinci bulgari revoluționari, cari au fost arestați în momentul când se pregăteau să intre în Macedonia înarmați. Aceștia se numesc:

Dim. Agheroff, *Hristu Luca* și unul din *Costoria* (Macedonia). Toți vor fi extrădați autorităților turcești la *Salonic*.

La o depărtare de două ore de orașelul românesc *Vlaho Clisura* (Macedonia) se află satul bulgăresc *Zago-*

^{*)} G. Bogdan-Duică, în „Liga Română“ I. p. 41 ș. u.

⁶⁾ „Unirea“ Nr. 38—1900.

riceni, care este considerat ca un centru de revoluționari bulgari. Grecomanul (bulgar de origine) de aicea Iovan Pircia a denunțat autorităților turcești din Sorovici și Bitolia că în apropiere de Zeleniceani se află mai multe mici bande conduse de N. Hagioff, N. Tutics, M. Grindiaroff și Alexoff.

Autoritățile au ordonat arestarea spionului grecoman Iovan Pircia.

În noaptea de Vinerea trecută o bandă compusă din 100 bulgari sub comanda lui Popoff a năvălit în satul turcesc Contorapi (Plandorava) lângă lacul Castoriei (Macedonia de jos) și au dat foc satului. Turcii fiind surprinși de această ispravă au apucat armele și s'a încins o luptă între ei și bulgari. Dintre turci au fost muși uciși.

În comuna Neret (sangeacul Florina, vilaetul Bitolia) a avut loc o luptă între revoluționarii bulgari de sub comanda lui Petru Maricoff și armată.

Lupta a ținut opt ore și au căzut mulți turci, iar dintre bulgari au căzut numai trei și șeful lor P. Maricoff, căruia i-a urmat la șefie insurgentul Alexie.

În apropiere de orașul Giurmaia-de-sus lângă malul drept al râului Strimon a avut loc o crâncenă luptă între insurgenți și armată. Lupta a durat mai multe ceasuri. Perderile din ambele părți sunt însemnate. Către seară bulgarii au părăsit câmpul de luptă.

Autoritățile grecești din Tricala (Grecia) au arestat pe Panaioti Hagigachi, primarul Tricalei, fiind denunțat ca falsificator. Procurorul a telegrafiat ministrului de justiție dacă trebuie ca să aresteze și pe dl Sotir Hagigachi, unul dintre deputații români, fiind și el amestecat în falsificație. Din Atena nu s'a răspuns nimic, însă se crede că cererea procurorului va fi respinsă fiind că dl Sotir Hagigachi aparține partidului guvernamental. Numai dl Panaioti este arestat.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 29 Iulie n. 1903.

Sfințirea episcopului Vasile Hossu. Duminecă la 26 Iulie a fost sfințit în Blaj noul episcop al Lugojului Dr. Vasile Hossu. Actul sfințirii la săvârșit mitropolitul Dr. Victor Mihályi, asistat de episcopul Orăzi-Mari Dr. Demetriu Radu și de cel al Gherlei Dr. Ioan Szabó. Instalarea se va face Duminecă la 2 August n.

Ordinațiunea ministrului de honvezi. Noul ministru de honvezi, Koložváry Dezső a ordonat tuturor comandanților de regiment, ca să revoace numai decât citările prin cari muncitorii de câmp sunt chemați la deprinderi de arme pe mijlocul lui August. A ordonat totodată ca toate rugărilor pentru amânarea deprinderilor să se rezolve de urgență, așa încât încă înainte de termen să li-se poată aduce la cunoștință amânarea acordată.

Papa Leo XIII și noul episcop al Lugojului. Cum se scrie din Roma, Papa, pe patul de moarte, a dat ordin lui Rampolla, ca noul episcop gr.-cat. al Lugojului Dr. Vasile Hossu să-î trimită drept dar o cruce de aur presărată cu diamante. Crucea asta i-se va preda cu prilejul instalării solemne.

DI Stupineanu achitat. Tribunalul din Deva condamnăse în 13 Mai n. pe părintele Iosif Stupineanu, de prezent paroh în Riu-Alb, la 3 luni temniță de stat și 100 coroane amendă, pentru pretinsă „agitație contra naționalității maghiare”. — Așezătorul condamnatului dl Dr. Iustin Pop dat la timpul său recurs contra sentinței și tabla regească din Cluj ocupându-se

în zilele aceste cu acest proces, a aflat pe dl DI Stupineanu nevinovat și l'a achitat. Prin această achitare au fost spulberate în vânt atacurile nebasate ale șovinistilor la adresa dlui Stupineanu.

Adunarea cercuală a despărțământului Sân-Miclăușul-mare al Asociațiunii este convocată la S.-Miclăuș pe ziua de 2 August n. Sunt invitați toți iubitorii de cultură românească. Dr. N. Oprean, președinte.

Logodnă. Gentila d-șoară Hortensia Miclea, una dintre cele mai simpatice în societatea aradană s'a logodit cu dl Dr. Livius T. Ghilezan, candidat de avocat, unul dintre tinerii de care frații noștri din Banat și toți câți îl cunosc leagă multe speranțe

Urăm tinerilor logodiți fericirile cele mai senine.

Dr. George Wilt sub inspector prim regesc din com. Hunedoara s'a fidanțat 21/8 Iulie în Deva cu domnișoara Victoria Frâncu fica dlui Amos Frâncu, fostului vice-comite Zărandului și drăgălașa nepoată a lui Ioan Simionășiu, pres. sedr. orf. a comitatului Hunedoara. Urăm multă fericire!

Fără leac! În numărul său dela 15/28 Iulie organul dela Brașov sub titlul »Relele deprinderi« scrie un articol în care eară înjură pe Ioan Slavici, distinsul literat și publicist premiat de Academia Română care ar fi adus aici dela București toate »deprinderile miserabile«... Intre alte-le îl acuza că pe când era directorul »Tribunei« nu discuta serios... cu »Gazeta«.

Dar oare cine poate discuta serios cu dl Murășanu?

Ne înjură apoi pe noi, cei din Arad și pe frații dela Orăștie, despre cari scrie că nu-s maturi, nici bine crescuți nici cu bun simț!

Are haz de altfel următorul pasagiu:

»Repetăm, ce am mai constatat. Reaua înfrurire a »școlăii« Slavice culmină în faptul nerăsturnabil, că vechiul nostru organ național, și putut timp de aproape douăzeci de ani să aibă o singură discuție serioasă și obiectivă ziaristică cu cele două »Tribune« dela Sibiiu și Arad«.

O singură întrebare: cu cine a putut să aibă »Gazeta« discuție serioasă și obiectivă?

Reputația. Bácska, vestita Bácska, e mai bogată cu o nostimadă. În o foale locală a apărut anume următoarea declarație interesantă:

Declarație.
După ce de o vreme încoace, din diferite părți s'a lătit șvonul că eu aș fi cerut mâna domnișoarei Iványi Erzsike, în interesul reputației numitei domnișoare, și în semnul stimel mele pentru familia din care face parte, declar că știrile colportate sunt lipsite de orice bază. Löschinger Béla, prof. gimnasial.

Procesul familiei Humbert, ce va începe la 8 August promite a fi foarte interesant. Pe ziua aceea se vor reîntoarce la Paris multe familii, cari pretrec acum în vilegiatură. În sînul judecătorilor se observă o vădită bunăvoință față de familia Humbert. Unul dintre viitorii judecători a declarat, că nici unul nu va căpăta pedeapsă mai mare de un an căci aproape toți sunt de credința că au fost numai unelte în mâinile altora. Astfel vor scăpa cu închisoarea preventivă. Președintele tribunalului va fi Bonnet.

Prota Hamsea si licitația. Venerabilul protopop al Lipovei ear a făcut una lată: o lucrare de 3200 cor., (repararea bisericeii, pe din afară) a dat-o unui străin, cu numele Rothkopf Nándor (care a făcut de altfel și specificarea) fără a publica licitație, deși sunt destui Români cari ar fi făcut mai ieftin. S'a înaintat protest la Consistor.

Cuib de cartofori. Poliția din Buda-pesta a pus mâna pe o nouă bandă de pungași, cari amăgiau oamenii cu bani, să joace jocuri hasarde și-i despoiau apoi. Cuibul lor era cafeneaua »Korona«. Atât de bine organizați erau încât poliția numai prin șiretlic a putut ajunge în localul secret: un detectiv a jucat mai multe zile rolul unui om bogat și astfel a ajuns și el părtaş al clubului. — Nu de mult se împușcase un căpitan de geandarm cu numele Szilágyi Gergely, care perduse în cuibul asta 8000 coroane. Asta a înduplecat poliția să purceadă așa energic.

Surorile Lunievița — cântărețe de orfeu. Am fost amintit și noi că surorile Lunievița vor ținea mai multe prelegeri publice despre cele întâmplate în noaptea sângeroasă dela 10 Iunie. Cum i-se scrie însă lui »Journal« (Paris) surorile Lunievița nu prelegeri vor ținea ci vor debuta pe scenele binelor de cafenele — ca și cântărețe de orfeu. Vor debuta și în Buda-pesta. — De, sângele apă nu se face!

DI Cornel Diaconovich, prim secretarul »Asociațiunii«, și-a dat demisiunea din acest post. Comitetul central al »Asociațiunii«, în ședința sa de Lună 20 Iulie n. a primit cu finea anului curent demisiunea dlui C. Diaconovich.

Conspirație mare pe muntele Gâlna. Ne închinăm înaintea trezviei gazetarilor maghiari și le promitem sus și tare că n'avem să mai facem conspirații, nici să mai ținem adunări secrete, căci totul e înzădar! Ne dau de urmă... »Mai zilele trecute 78 preoți români s'au adunat lângă isvorul dela Ișbuca, acolo unde cu un veac mai înainte tăbărau oștenii lui Horea și Cloșca, — și au ținut o consfătuire tainică, care s'a prelungit până a doua zi.« scrie »Magyarország« în numărul său de ieri și se întrebă apoi oare are cunoștință despre adunarea asta tainică:

1) ministru de interne, — 2) comitele suprem al comitatului Hunedoara și — 3) Lázár Farkas, pretorele cercului...

Nu știm dacă ei vor ști despre asta, dar noi ca și colegi bunți, sub discreția, le spunem înțes, înțes (d'aceia o scriem cu litere mici) să se adreseze la harnicul părinte Popescu din Halmăgiel, care le va ști da deslușiri... și poate și câte un păhărel de rachiu de pere de 5 ani!

Luptă între secerători. Din Zsebely (com. Timișorii) ni-se scrie, că Sâmbătă, din cauza plății, muncitorii români și nemți s'au încăierat la bătaie, urmarea a fost că 3 inși au rămas morți, ear patru inși sunt aproape de moarte

Profetia lui John Lemoine. Ziarul francez »Le Temps« amintește o pagină curioasă a lui John Lemoine apărută în 1855. Acest măestru al ziarismului contemporan reproduce un pasagiu al unui autor englez, Cumming, extras dintr'o scriere The-End. Acest din urmă citează un opuscul al lui Rudolf Gelthier, imprimat în Augsburg în 1675 — care conține profetia aceasta ciudată:

Ită-ți esența în spiritul ei, iar nu în litera ei:

În mijlocul secolului XIX, regi, principii vor fi omorâți; călugării vor părăsi mănăstirile, papa va fi despoiat de ai săi, Biserica lipsită de bunurile sale temporale. Un cuceritor mare va veni dela Nord, cu o armată tare care va distruge pe rebeli și va sdrobi republica; el va apăra biserica lui Dumnezeu, și își va supune imperiul lui Mahomed. În sfârșit va veni un semn ceresc care va reda pacea lumii.

Interesul acestei profetii este că deși a fost formulată în 1675, a fost publicată tocmai în 1855 înainte de congresul din Paris, înainte de a se fi putut inaugura succesul ideilor lui Cavour.

Ueișă absolvat. Din Viena ni-se scrie, că Lună s'a pertractat înaintea curții cu jurați din Viena procesul servitorului de bancă Kopetzky, care în noaptea de 30 Martie și-a împușcat nevasta, care îl înșela. Kopetzky a fost absolvat.

Jacob Reich, care la 12 Iunie se luase după caleasa M. Sale Monarhului amenințându-l cu un baston. Du-

minecă a fost transportat din Viena în casa de sănătate din Kulparkom, Galiziă. Medicii au constatat anume, că Reich e alienat.

Petreceri. Inteligența română din Reghin invită la Petrecerea de vară, care o va arangia Lună în 10 August st. n. a. c. în pavilionul de vară din promenada orașului.

— Producțiune teatrală aranjează »Concordia«, Reuniunea gr.-cat. de cântări din Oravița-rom. Duminecă în 2 August st. n. 1903, în grădina hotelului »Impăratul Austriei« din Oravița.

— Tinerimea studioasă din Toplița-română, invită la Petrecerea de vară ce se va ține în ziua de Sf. Ilie (2 August st. n. a. c.). Cu această ocaziune se va preda și piesa teatrală »Ruga dela Chișteu«, de I. Vulcan în apartamentele marelui proprietar Urmănczy János. Inceputul teatrului la orele 8 seara. După teatru imediat urmează dans la hotelul »Soare«.

Cea mai nestricăcioasă cremă pentru înfrumșetarea tenului e crema de flori de liliac, un borcan costă 1 cor.

Pudră de flori de liliac 1 cutie 1 cor.
Săpun de flori de liliac bucata 70 fil.
Pasta Iuno 2 cor.
Pudra Iuno 2 cor.

— Mijloc sigur contra durerilor de stomac, a sgârșiturilor și a catarurilor de stomac, contra boalelor învechite de stomac și contra lipsei poștei de mâncare, pe urmă uu mijloc sigur purgativ fără dureri: e ceaiul întăritor de stomac al farmacistului Kossuth. O cutie de grobă 1 cor. 20 fil.; o cutie originală 2 cor.

— Contra guturaiului, tusei, răgușelei, flegmet și a afecțiunilor laringilor are un efect miraculos pastilele de pept Senega. Se pot gasi în farmacia »Verg-Maria« alui Kossuth, în Arad Piața Boross-Béni 150 (casa Dengl).

TEATRU.

Repertoriu săptămânal:

Mercuri: »Svihákok«, operetă.
Joi: »Mici hercegnő«, comedie.
Vineri: »Mici hercegnő«, comedie.
Sâmbătă: »Kafalin«, operetă.
»Svihákok« este o operetă hazlie, cu muzică dulce și de un humor sănătos.

În reprezentația de aseară nu ne putem în adevăr da seamă ce a ieșit mai ales în relief, dar știm că ensemblul a lipsit cu desăvârșire. Cel mai succes a fost desigur dl Sarkadi în rolul de polițist. Satisfăcător ca totdeauna s'a achitat de rol d-șoara Róza Lili. Dar au depășit limitele discreției până la disgust d-șoara Almássy Lola și Répássy Gusztai, cari la finea actului al doilea nu s'au sfiit a-și desface costumele și de altfel defectuoase.

POSTA REDACȚIUNEI.

Deoarece-ee primul nostru redactor dl Russu Șirianu este dus în vilegiatură, rugăm pe corespondenți ca eventuale scrisori să adreseze simplu redacției. Cine are ceva personal cu dl Russu, să-î adreseze scrisoarea la Câmpina, România.

ULTIME ȘTIRI.

Mare nenorocire în Boston.

65 de oameni morți. — 2000 de răniți.

O depeșă din New-York anunță că la Boston, în timpul unor serbări patriotice, trăgându-se focuri de niște mortiere (cari se încarcă numai cu praf și servesc la serbări), au fost ucise 65 de persoane și peste două mii rănite.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici-Barcianu.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Avis

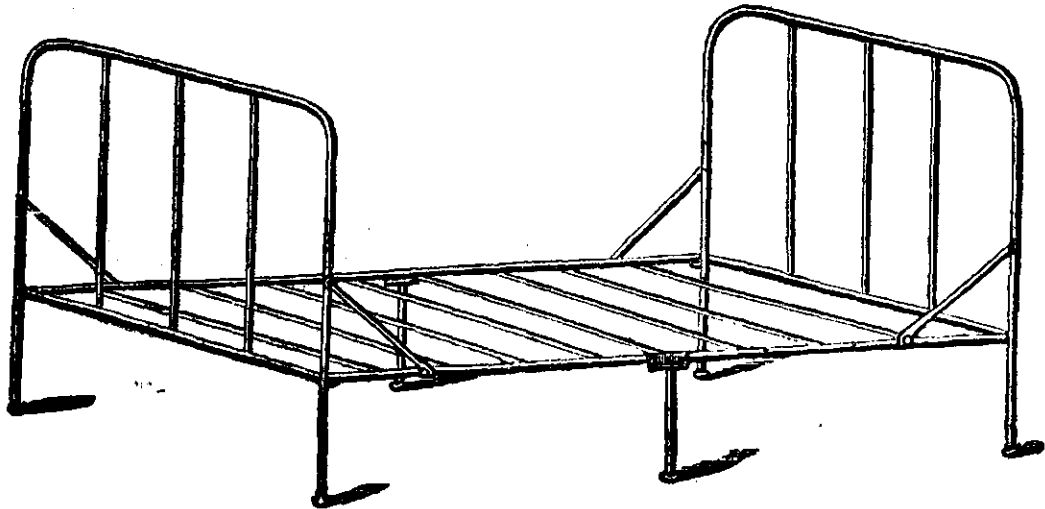
pentru comercianți de manufactură.

Din cauza strămutării de domiciliu și a multor alte întreprinderi sub condiții foarte favorabile, este una dintre cele mai frumoase și frecvente prăvălii de manufactură din orașul Sibiiu (Transilvania) a se preda.

Oferte a se adresa, sub nr. 101 post-restante Nagy-Szeben. 1014 3-3

TUNSZKY și MIHAJLOVITS

Fabrică de mobile de fer și saltele de rociuri de sirmă.

ARAD, colțul stradei Templom și Kölesey.

Primim tot felul de lucrări aparținătoare acestui ram așa:
aranjarea de casarme de soldați și pompieri, școli, institute și cafenele.

Corturi de grădină (de descompus) și pavilonuri,
pentru cafenele și restauranturi.

— Trimitem în loc și proviță comercianților spre vizare mai departe. —

982 11-50

— Lucru escelent. — Lustru de gust. —

— Promptitudine rară! —

TERÉNYI JENŐ,

Prăvălie cu diferite mărfuri la „Steaua albă“

Arad, Piața Boros Béni Nr. 22. (în colț.)

Recomandă magazinul său de coloniale, tot felul de
faină, precum și alte lucruri.

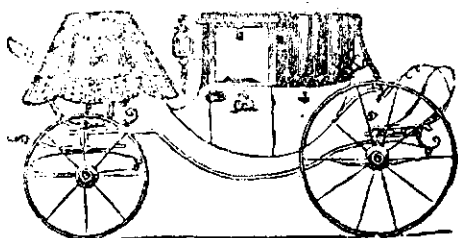
Deosebit recomandă **semințele** a tot felul de
legume.

Prețuri moderate.

Serviciu prompt.

La comande din provință împachetarea nu se socotește Cumpé-
rarea cu bani gata 2% scăzământ. 945 16-25

Lucru de gust, prețuri moderate.
Trăsuri gata la dispoziție.

Comande din provință se
efectuează prompt și grabnic.

Tary Béla

— fabrică de trăsuri —
— și atelier de lustruire. —

Arad, Boros Béni-tér nr. 10.

Primește fabricarea de trăsuri, calese și căruțe corespunzătoare
tuturor recerînțelor moderne, pe lângă execuție de gust. Primește d'asemeni
tot felul de reparaturi, și toate lucrările ce se țin de lustruire, pe lângă
prețuri moderate. — Se recomandă mai ales atenției și părtinirii prea st.
domni proprietari de pământ. 990 11-25

Saci

Sfori pentru înșirat tutunul (duhan.)

Pânze (pentru uscat grâul.)

Uleiu de uns mașine.

— Fabricație proprie. —

1020 8-8

Fringhii necesare economiei, fringhii de cânepă și de pâr de cal,
calitatea cea mai bună, cu preț convenabil se poate căpăta la

Prăvălia de articole Ardelene și de Bácska

Reich B. Károly Arad, Andrassy-tér Nr. 6.

Fiul și Soțul

Telefon în oraș și comitat Nr. 160.

Piane, pianine și note musicale

se găsește în depositul meu înființat în anul 1850 cu pre-
țurile cele mai moderate, la dorință în rate, eventual pentru

■ **închiriat cu luna.** ■

Pianele mele sunt din fabricile: Bösendorfer, Ehrbar, Heffmann,
Kern, Krämer, Koch și Korselt, Luner Lyra, P-tref, Prcksch, Schnabel,
Stelzhammer, Stügl, Schweighofer, Thik și Wessely.

— Primește reparări și acordări de piane. —

În biblioteca mea de împrumutare taxa
lunară pentru cetit este 160 cor. pe
lună. De volum 10 flori.

IOSIF CRISPIN

Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 28.

962 15-20 Nr. telefonului 35.

KISS GYULA

tâmplar de zidiri și mobile.

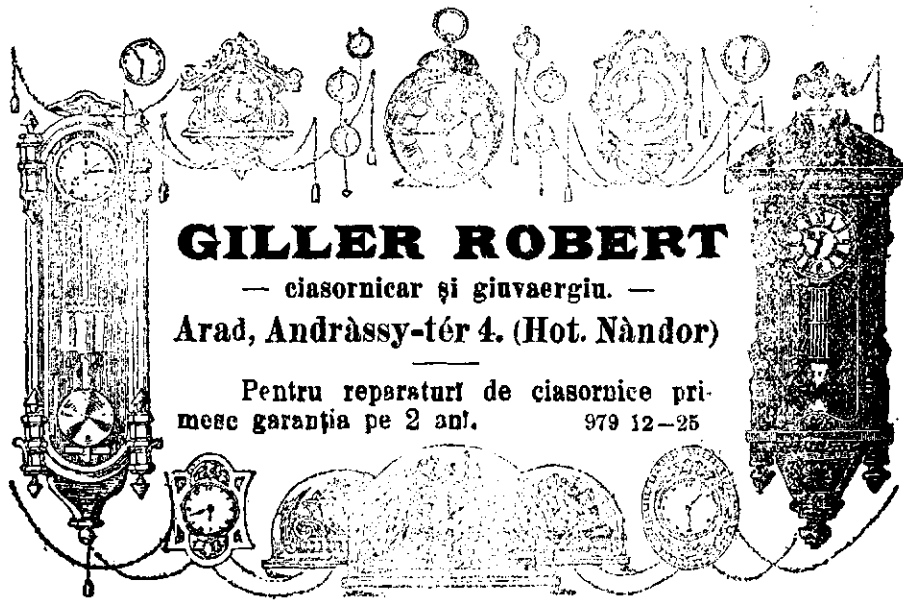
ARAD, strada Boros Béni-tér Nr. 13.

Primește tot felul de lucrări ce se țin de zidiri și
mobile, precum: lucrări în lemn pentru clădiri, portale, aran-
jamente de prăvălii și birouri. Aranjamente de culină, dormitor,
sofragerie și salon, dela cele mai simple până la cele mai
elegante prompt și estin. 972 10-25

Comande din provință se efectuează numai de cât.

— Desemnuri dau gratuit. —

— La lucrări pentru biserici dau rabat. —

Depozit de ciasornice și giuvaericeale.**GILLER ROBERT**

— ciasornicar și giuvaeriu. —

Arad, Andrassy-tér 4. (Hot. Nándor)

Pentru reparaturi de ciasornice pri-
mesc garanția pe 2 ani. 979 12-25

Depozit de ciasornice și giuvaericeale.**A. VERBOS și FIUL,**

Fabricant de mobile

— Arad, Calea Andrassy Nr. 6. —
— Filială în Mediaș. —

Atrage atenția onor. public și-l roagă să viziteze

— Marele seu magazin de mobile —

dela fabrica augmențată.

Are în magazin mobilele celea mai moderne lucrata
în stiluri deosebite; asortiment bogat. 939 20-20